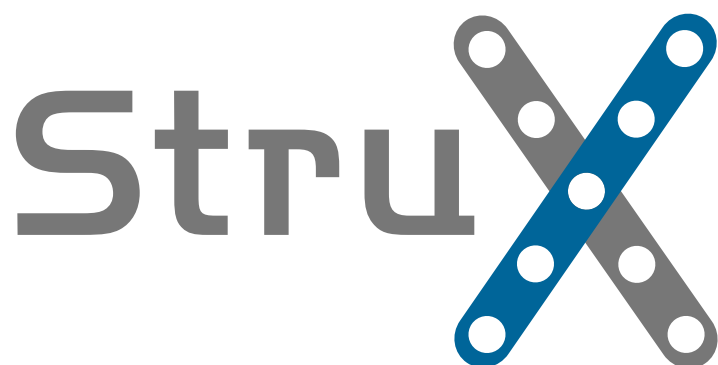

IK EN DE MAATSCHAPPIJ

RONDKOMEN

COLOFON

Uitgeverij: Edu'Actief b.v.

0522-235235

info@edu-actief.nl

www.edu-actief.nl

Auteur: Jacobien Ubbink, Tessel Mulder Philein Educatieve Teksten

Inhoudelijke redactie: Ina Berlet

Eindredactie: Daphne Ariaens

Titel: Ik en de maatschappij - Rondkomen

ISBN: 978 90 3722 283 8

Eerste druk/eerste oplage

Omslagfoto: iStock

Foto pagina 66: AFM

© Edu'Actief b.v. 2015

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Edu'Actief, te vinden op www.edu-actief.nl.

INHOUD

Voorwoord	4
Hoofdstuk 1 Inkomsten en uitgaven	6
Hoofdstuk 2 Betalen	20
Hoofdstuk 3 Kopen	33
Hoofdstuk 4 Een begroting maken	44
Hoofdstuk 5 Sparen	52
Hoofdstuk 6 Lenen	62
Hoofdstuk 7 Herhaling	71
Eindopdracht en reflectie	76

VOORWOORD

Dit leer-werkboek gaat over rondkomen met je geld.
Rondkomen = niet méér geld uitgeven dan je binnenkrijgt.
Het gaat over inkomsten en uitgaven. Hoe krijg je daar overzicht over?
Het gaat over verschillende manieren van betalen.
En het gaat over de rechten en plichten die je hebt als je iets koopt.
Je gaat uitzoeken hoe je (nog) meer inzicht krijgt in jouw financiële situatie.
Daarvoor maak je een begroting.
Het gaat ook over sparen en lenen.
Je denkt na over de voor- en nadelen van sparen en lenen.

Picto

In dit boek zie je bij sommige opdrachten een picto.
Een pictogram geeft je informatie over de opdracht.
Hierna lees je wat de picto's betekenen.

VOORBEREIDEN

Bij dit picto ga je nadenken over een opdracht.
Je denkt na over wat je straks gaat doen.
Je gaat de opdracht voorbereiden.

UITVOEREN

Bij dit picto ga je de opdracht uitvoeren.
Je gaat bijvoorbeeld iets maken.
Of je gaat iets doen.

EVALUEREN

Bij dit picto ga je evalueren.
Je controleert of je de opdracht goed hebt gedaan.
Wat ging er goed en wat ging er minder goed?
Wat vond je van de opdracht?
Wat kon je eerst niet, wat je nu wel kunt?
Wat ga je de volgende keer anders doen?

REFLECTEREN

Bij dit picto ga je reflecteren.
 Je denkt na over wat je hebt geleerd.
 En wat dat betekent voor je toekomst.
 Wat ga je nu doen?
 Hoe gaat het verder?

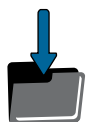
IN GESPREK

Bij dit picto ga je in gesprek.
 Om een opdracht na te bespreken kun je de StruX-kaarten gebruiken.

WEBSITE

Bij dit picto ga je iets bekijken op de website van StruX.
 Dit kan bijvoorbeeld een foto, formulier of film zijn.
 Volg deze stappen.

1. Ga naar www.strux.nl
2. Klik op de knop deelnemer.
3. Klik op 'Ik en de maatschappij'.
4. Klik op de foto van dit leer-werkboek.
5. Klik op de link van de opdracht.

PORTFOLIO

Misschien werk je met een portfolio.
 In je portfolio stop je bewijsstukken.
 Als je dit picto ziet, kun je een bewijsstuk toevoegen.
 Bespreek dit met je begeleider.

Beeldwoordenboek

In dit boek staan gekleurde woorden.
 Gekleurde woorden moet je kennen.
 Het zijn belangrijke woorden.
 Deze woorden kun je opzoeken in het beeldwoordenboek.
 Ga naar beeldwoordenboek.strux.nl.

HOOFDSTUK 1

INKOMSTEN EN UITGAVEN

Dit hoofdstuk gaat over inkomsten en uitgaven.

Hoe kom je aan inkomsten? En welke uitgaven zijn er?

Je gaat je eigen inkomsten en uitgaven in een overzicht zetten.

En je gaat een kasboek bijhouden.

Geld krijgen of verdienen

Iedereen vindt het leuk om geld te krijgen.

En iedereen vindt het handig om geld te hebben.

Zonder geld krijg je in een winkel niets.

Er zijn 2 manieren om aan geld te komen:

- Je kunt het krijgen.
- Je kunt het verdienen.

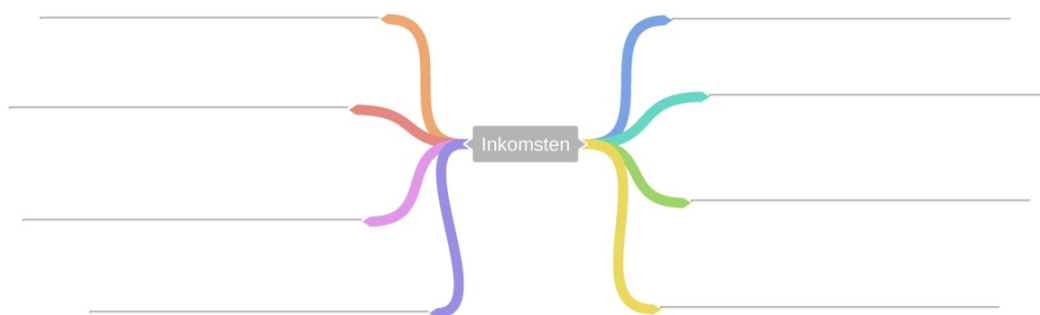
Inkomsten

Geld dat je krijgt of verdient heet **inkomsten**.

Bijvoorbeeld zakgeld, kleedgeld, loon of salaris.

OPDRACHT 1

Welke inkomsten heb jij? Vul het woordweb in.

OPDRACHT 2

Wat zijn inkomsten? Kruis die aan.

- ☐ zakgeld
- ☐ cadeautje voor een vriend(in)
- ☐ stagevergoeding
- ☐ kleedgeld
- ☐ statiegeld als je lege flessen inlevert
- ☐ bekeuring voor rijden zonder licht

Zakgeld en kleedgeld

Zakgeld en kleedgeld zijn **bedragen** die je van je ouders of verzorgers krijgt. Iedereen krijgt een ander bedrag. Dat heeft te maken met wat je ervan moet betalen. Moet je er bijvoorbeeld cadeautjes van betalen? En een winterjas? Of mag je helemaal zelf weten waar je je geld aan uitgeeft? Het heeft natuurlijk ook te maken met hoeveel geld je ouders kunnen missen.

Afspraken maken

Het is slim om met je ouders afspraken te maken over je zakgeld en je kleedgeld.

OPDRACHT 3

Wat betaal jij van je zakgeld en van je kleedgeld (als je dat krijgt)?

Vul het schema in. Zet een kruis in de juiste kolom.

	Betaal ik zelf	Betalen mijn ouders	Koop ik niet
Snoep, drinken			
Spullen voor school			
Lidmaatschap sportvereniging			
Kapper			
Uitgaan			
Bioscoop			
Treinkaartje			
Kleding			
Cadeaus voor vrienden			
Eten voor mijn huisdier			

	Betaal ik zelf	Betalen mijn ouders	Koop ik niet
Tijdschriften			
Mobiele telefoon			
Spaargeld			
Schoenen			
Boeken			
Sportkleding			

Krijg je genoeg geld om al je **uitgaven** te kunnen betalen? **ja/nee**

OPDRACHT 4

Luna is 14 jaar. Ze zit op een school voor praktijkonderwijs.

Dit zijn haar inkomsten:

- zakgeld
Ze krijgt € 5,- per week.
- kleedgeld
Haar kleedgeld is € 40,- per maand.
- geld voor haar telefoon
Dat is € 15,- per maand.
- klusjes voor haar opa en oma
Die doet ze 1 keer per maand. Ze krijgt € 10,- per keer.

Op zaterdag gaat Luna vaak met haar vriendinnen de stad in.

Dan gaan ze kleding kopen. Daar gaat het hele kleedgeld van Luna aan op.

Welke inkomsten heeft Luna?

Hoeveel euro krijgt Luna in totaal per maand?

Wat doet Luna vaak op zaterdag?

Welke uitgaven heeft ze dan?

Salaris

Geld dat je verdient heet **salaris** of **loon**.

Hoeveel geld verdienen mensen eigenlijk?

Met sommige banen verdien je veel geld. Met andere banen verdien je minder geld.

De directeur van een groot bedrijf verdient veel.

Iemand achter de kassa van een supermarkt verdient minder.

Als je veel werkt, verdien je meer dan als je een paar uur per week werkt.

Fulltime werken

Je werkt fulltime als je 5 hele dagen per week werkt.

Parttime werken

Je werkt parttime als je een deel van de week of halve dagen werkt.

OPDRACHT 5

Als je fulltime werkt, werk je **minder/meer** uur per week dan als je parttime werkt.

Als je fulltime werkt, krijg je **minder/meer** salaris per maand dan als je parttime werkt.

OPDRACHT 6

Je kunt fulltime werken of parttime werken. Hoe wil jij werken later?

☐ Ik wil graag parttime/fulltime werken, want _____

☐ Ik wil helemaal niet werken, want _____

OPDRACHT 7

Shanna

Shanna is 35 jaar.

Ze werkt parttime in een bejaardentehuis. Daarvoor krijgt ze salaris.

Shanna helpt elke woensdag in een kringloopwinkel. Ze is vrijwilliger.

Daarvoor krijgt ze geen salaris. Ze krijgt er wel een kleine **vergoeding** voor.

Welke inkomsten heeft Shanna?

1. _____
2. _____

Uitgaven

Geld dat je uitgeeft heet uitgaven.

Er zijn allerlei soorten uitgaven.

Bijvoorbeeld: boodschappen, cadeautjes, uitgaan, geld voor je telefoon, huur, een nieuwe tablet.